

VLAAMSE ADVIESCOMMISSIE VOOR VOLKSRAADPLEGINGEN

VAV/2019/2

In haar vergadering van 3 juni 2019 om 14.00 uur heeft de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen, samengesteld uit:

De heer Wouter De Cock (voorzitter en stemgerechtigd lid)
De heer Herman Matthijs (ondervoorzitter en stemgerechtigd lid)
De heer Joris Voets (stemgerechtigd lid)
Mevrouw Maryse Bouduin (stemgerechtigd lid)
Mevrouw Kristine Van de Peer (stemgerechtigd lid)

Mevrouw Sofie Hennau (plaatsvervangend lid met raadgevende stem)
De heer Michel Van Grasdorff (plaatsvervangend lid met raadgevende stem)
Mevrouw Peggy De Winter (plaatsvervangend secretaris)

beraadslaagd over de hiernavolgende vragen die werden voorgelegd door _____, bij mail van 21 mei 2019:

- *"Dient het Gentse stadsbestuur binnen deze legislatuur verregaande bijkomende maatregelen te nemen om het openbaar vervoer beter, frequenter en toegankelijker te maken, bovenop de reeds bestaande plannen?"*
- *"Dient het Gentse stadsbestuur binnen deze legislatuur over te gaan tot de invoering van gratis openbaar vervoer om zo het openbaar vervoer aantrekkelijker en toegankelijker te maken*

Advies van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen

Op de vergadering van de Vlaamse Adviescommissie voor Volksraadplegingen van 3 juni 2019 gaf _____, de volgende toelichting bij zijn vragen.

_____ zegt dat zijn vraagstelling gestoeld is op drie pijlers:

- Het klimaatactieplan;
- Het mobiliteitsplan;
- Het bestuursakkoord in Gent: oprichten stedelijke vervoersmaatschappij.

Er was al een klimaatactieplan tijdens de legislatuur 2014-2019, maar ook tijdens deze legislatuur zal het nieuwe stadsbestuur het plan behouden en verder uitwerken. Een nieuw punt hierin is mobiliteit en openbaar vervoer, o.a. het verhogen van het aandeel openbaar vervoer.

Het mobiliteitsplan reikt tot 2030. Dit is een zeer gedetailleerd plan, maar er staat weinig in over het openbaar vervoer in Gent, bvb. wel over de vertraming. De verantwoordelijkheid i.v.m. de uitvoering en de financiering ligt echter bij De Lijn. De stad Gent heeft hier zelf weinig mogelijkheden. Op korte termijn zitten er weinig initiatieven in het mobiliteitsplan. De vertraming lost bvb. de moeilijke bereikbaarheid van de haven niet op. Via convenanten kan bvb. wel een betere busverbinding gerealiseerd worden met de haven. Dat zou dan wel door de stad kunnen gerealiseerd worden, alsook bvb. tariefmaatregelen. Nu rijden kinderen tussen 6 en 14 jaar ook gratis met het openbaar vervoer in Gent. Dat is een maatregel die er is gekomen na de vorige volksraadpleging.

In het bestuursakkoord staat dat de stad Gent tijdens deze legislatuur een eigen stedelijke vervoersmaatschappij wil oprichten.

_____ geeft aan dat vooral gratis openbaar vervoer belangrijk is voor hem. Hij wil geen volksraadpleging over het mobiliteitsplan of over het klimaatactieplan. Via een verduidelijking in de gemotiveerde nota (zoals bedoeld in artikel 310 van het decreet over het lokaal bestuur) zou hij dan meer uitleg willen geven over bvb. de uitbreiding van het laatavond- en het nachtvervoer of het toegankelijker maken van het openbaar vervoer.

Hij deelt nog mee dat in de gemeenteraad de vraag werd gesteld naar een haalbaarheidsstudie over gratis openbaar vervoer. Maar op die vraag werd niet ingegaan.

_____ verlaat de vergadering waarna de commissie beraadslaagt over de twee voorliggende vragen.

Voorwerp van de raadpleging

Luidens artikel 305 van het decreet over het lokaal bestuur kan een gemeentelijke volksraadpleging worden georganiseerd over "de aangelegenheden, vermeld in artikel 2, § 2, eerste lid" van het decreet over het lokaal bestuur.

Het eerste lid van artikel 2, § 2 van het decreet over het lokaal bestuur stelt het volgende: *"De gemeenten zijn overeenkomstig artikel 41 van de Grondwet bevoegd voor de aangelegenheden van gemeentelijk belang. Voor de verwezenlijking daarvan kunnen ze alle initiatieven nemen. Ze beogen om bij te dragen aan de duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied."*

De vraag rijst of het onderwerp van de voorgenomen gemeentelijke volksraadpleging (advies over het openbaar vervoer in Gent) wel kan worden beschouwd als een aangelegenheid van gemeentelijk belang in

de zin van het eerste lid van artikel 2, § 2 van het decreet over het lokaal bestuur.

Ondanks het feit dat De Lijn een gewestelijke materie is, kan de stad Gent initiatieven nemen in het kader van het lokaal openbaar vervoer, bvb. via convenanten met De Lijn. Dit kan beschouwd worden als een bevoegdheid die aan de gemeente is toevertrouwd "door of krachtens de wet of het decreet" in de zin van artikel 2, § 2, tweede lid van het decreet over het lokaal bestuur.

Als de vraag zo wordt geformuleerd dat de gemeente een eigen inbreng heeft die toelaat het gemeentelijk belang te behartigen, dan zijn de vragen over het openbaar vervoer van zogenaamd 'gemengd belang'.

De commissie is dan ook van oordeel dat over aangelegenheden die kunnen beschouwd worden als zijnde van gemengd belang een gemeentelijke volksraadpleging kan worden georganiseerd, ten minste voor zover het die aspecten betreft waar de gemeente over een eigen discretionaire bevoegdheid beschikt om het eigen gemeentelijk belang na te streven.

De conclusie is dan ook dat vragen over het openbaar vervoer het voorwerp kunnen uitmaken van een gemeentelijke volksraadpleging, voor zover duidelijk uit de vraagstelling blijkt dat de gemeente een eigen inbreng heeft die toelaat het gemeentelijk belang te behartigen.

Weerslag op de gemeentelijke financiën

Artikel 305, tweede lid van het decreet over het lokaal bestuur bepaalt:

"Persoonlijke aangelegenheden en aangelegenheden betreffende de jaarrekeningen, het meerjarenplan en de aanpassingen ervan, de gemeentebelastingen en de retributies kunnen niet het voorwerp zijn van een volksraadpleging."

Het zou kunnen dat de vraagstelling financiële gevolgen heeft, maar dat betekent niet dat een volksraadpleging over een dergelijke vraag op absolute wijze uitgesloten is. De voorbereidende werken bij artikel 305 bepalen:

"Dit artikel herneemt artikel 205, eerste lid, en artikel 214, §1, van het Gemeentedecreet. Wat betreft de aangelegenheden die het onderwerp kunnen uitmaken van een volksraadpleging, mag uit het tweede lid van dit artikel niet worden afgeleid dat elk onderwerp met financiële gevolgen zou worden uitgesloten. Dat zou enkel het geval zijn wanneer het antwoord op de vraag uitsluitend en rechtstreeks gevolgen zou hebben voor de gemeentelijke financiën. Het meerjarenplan als dusdanig kan niet het voorwerp uitmaken van een volksraadpleging, maar een daarin opgenomen investeringsproject bijvoorbeeld wel."

Formulering van de vraagstelling

De commissie stelt vast dat de voorliggende vragen onduidelijk en voor interpretatie vatbaar zijn. De vragen bevatten teveel subjectieve woorden: 'verregaand', 'bijkomend', 'beter', 'frequenter', 'toegankelijker'. Er zijn objectieve elementen nodig om een vergelijking te kunnen maken. Zo moet er duidelijker bepaald worden over welk 'reeds bestaande plannen' het gaat in de eerste vraag.

De vraag is ook te gestuurd. Er zitten elementen in de vragen die neigen naar een ja-antwoord. Iedereen wil immers 'beter' openbaar vervoer.

In de tweede vraag is het laatste deel te suggestief: 'om zo het openbaar vervoer aantrekkelijker en toegankelijker te maken'. Dit suggestieve onderdeel dient te worden weggelaten.

Een vraag in het kader van een volksraadpleging moet duidelijk en ondubbelzinnig zijn. De burger moet kunnen kiezen voor/tegen concrete mogelijkheden en niet voor/tegen principes. In de vraagstelling moeten concreet bepaalde elementen opgenomen worden.

Er kunnen meerdere vragen gesteld worden tijdens één volksraadpleging. Dat is zelfs aan te raden, en beter dan allerlei verschillende onderwerpen/aspecten te bevragen in één lange zin/vraag. De voorliggende vragen gaan heel breed en er wordt teveel bevraagd in één vraag.

De artikelsgewijze commentaar bij artikel 307 van het decreet over het lokaal bestuur vermeldt in verband met de vraagstelling nog het volgende:

"Dit artikel herneemt 218 van het Gemeentedecreet, met een redactionele wijziging. De keuze voor een vraag die enkel kan worden beantwoord met ja of nee, heeft als doel een duidelijke en ondubbelzinnige vraagstelling te bekomen. In haar advies van 20 maart 2001 identificeerde het Wetenschappelijk Comité van de Commissies voor de Politieke Vernieuwing (0797/002 (Kamer)/2-416/2 (Senaat)) het gebruik van gesloten keuzevragen van het type "ja" en "nee" als één van de kwalitatieve vereisten van de vraagstelling bij een volksraadpleging. Het Comité adviseerde daarnaast ook de volgende vereisten in acht te nemen: geen dubbele negaties in de vraag («ja» indien voorstander, «neen» indien tegenstander); eenheid van onderwerp; laten kiezen voor concrete mogelijkheden en geen principes (het moet zowel duidelijk zijn waar men voor kiest als wat men verwerpt); geen gebruik van suggestieve termen en argumenten in de vraagtekst; geen gebruik van suggestieve termen en argumenten in de inleidende tekst (die zo minimaal mogelijk moet zijn)."

Het is onduidelijk voor de commissie welke concrete zaken wil bevragen. De vragen zoals ze nu voorliggen zijn te algemeen en te ruim gesteld. De commissie stelt voor aan om na te gaan wat hij concreet wil bevragen en om nieuwe vragen te formuleren. Deze kan hij indien gewenst opnieuw voorleggen aan de commissie.

DIT ADVIES WERD UITGEBRACHT MET EENPARIGHEID VAN STEMMEN.

Wouter De
Cock
(Signature)

Digitaal ondertekend door
Wouter De Cock (Signature)
Datum 2019.06.17 16:53:28
+02'00'

De voorzitter
Wouter De Cock

Adviezen van de Vlaamse commissie voor volksraadplegingen vindt u terug via onderstaande link:

[http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-
bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/adviezen-vlaamse-
adviescommissie-voor-volksraadplegingen](http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/werking-bestuur/burgerparticipatie/volksraadplegingen/adviezen-vlaamse-adviescommissie-voor-volksraadplegingen)